



Народний депутат України Анатолій БЛИЗНЮК: «Треба сказати людям правду про систему ЖКГ»

За півтора року на посаді міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Анатолій Близнюк боровся не тільки з малим фінансуванням бюджетних програм на реформи ЖКГ, а й із «радянською ментальністю» як споживачів, так і керівництва місцевої влади. В інтерв'ю «Вічу» Анатолій БЛИЗНЮК, 15-й номер виборчого списку Партії регіонів, переконливо пояснює: проблеми в системі життєзабезпечення розв'яже тільки запровадження в ній ринкових відносин, бо ні збільшення тарифів на послуги ЖКГ, ні фінансування держави не забезпечать достатніх інвестицій у комунальні підприємства.



– Анатолію Михайловичу, з якими здобутками залишили міністерство?

– Підсумки роботи відомства складаються з трьох блоків: регіональний розвиток, будівництво й житлово-комунальне господарство. Розроблені нами проекти законів «Про об'єднання територіальних громад», «Про організації самоорганізації населення» (нова редакція), «Про основні положення територіального устрою України» – це основа для того, щоб люди розуміли: часи, коли їм казали: «Ні про що не думайте, радянська влада та Компартия для вас усе зроблять», минули! Нині ми живемо з рудиментами цієї радянської системи. Ось 99,9 відсотка людей скажуть, що згідно з Конституцією України держава гарантує право на житло. А насправді держава лише створює для всіх рівні умови (!), за яких кожний громадянин може побудувати чи придбати собі житло або взяти в оренду.

Починати якісь реформи треба з того, що кожна громада базового рівня – села, селища, міста має розуміти, на яких принципах будується держава, які в них є права, які обов'язки, які послуги надаються в межах територіальних громад, який розподіл повноважень. Люди повинні знати: за них ніхто нічого не зробить, вони самі мають приймати рішення як конкретна сім'я, як громада міста, райо-

ну, області. А держава повинна створювати їм умови для розвитку!

– Поясніть, будь ласка, останню тезу.

– Розглянемо це на прикладі системи житлово-комунального господарства. У державі є 1 мільярд квадратних метрів житла, з яких 470 мільйонів квадратних метрів – то багатоповерхівки. У приватних будинках живе 21 мільйон людей. Вони не запитують у держави, коли їм робити ремонт чи міняти покрівлю. І якщо в їхньому житлі щось станеться, то всі претензії – до власника. А от трапилася ситуація в багатоповерхівці – всі дивляться на державу. Люди, яка держава?! У нас же 97,5 відсотка житла в Україні приватизовано!

Але ми досі не подолали комуністичної ідеології й тому виступаємо проти завершення приватизації. А це зволікання призведе до того, що ветхі будинки почнуть самі валитися.

– То що потрібно робити?

– Передати багатоповерхівки разом із прибудинковою територією громадянам, а держава має взяти участь у першому капітальному ремонті після приватизації.

Нині виходить так, що податки різних рівнів платять власники і приватних будинків, і квартир. Але всі кошти, що збирають з власників, віддають на користь тих, хто живе в багатоповерхівках. Про яку консти-

туційну рівність можна говорити?! Ми однаково платимо, отже, й рівною мірою маємо користуватися цими послугами. Поки що розуміння цієї логіки немає.

– Мабуть, тому, що про це мало хто говорить... Але повернімося до вашої роботи міністром.

– Керівником Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, яке є правонаступником Міністерства регіонального розвитку та будівництва й Міністерства з питань житлово-комунального господарства України, я відпрацював півтора року. На початку каденції поставив завдання: визначити, який стан справ по кожному з цих напрямів, і розробити паспорти галузей. Скажімо, ми зробили ґрунтовний аналіз того, скільки в державі мереж водопостачання, який їхній стан, рівень втрат води, яка собівартість подачі. Є ж різниця, коли фільтрувальна станція розміщена на Дніпрі й коли до неї ще 200 кілометрів треба цю воду везти, як на Донбасі.

Ми також проаналізували, скільки потрібно коштів для ремонту ліфтового господарства в розрізі кожного регіону й міста. Є соціалістичний підхід, коли ми, не запитуючи в людей, візьмемо бюджетні кошти й відремонтуємо якусь частину цих ліфтів. А через деякий час ці жите-



лі скажуть: знову треба міняти. Нам треба прийти до системи, коли будинок разом із прибудинковою територією буде відданий людям, тож за стан ліфтового господарства вони також відповідатимуть. А отже, регулярно перевірятимуть, чи все там справне тощо.

У «хрущовки», побудованої 1961 року, гарантований термін експлуатації – 50 років. Коли він закінчиться? У 2011 році. Це означає, що 74 мільйони квадратних метрів житла не можуть надалі експлуатуватися в нормальному режимі. Треба проводити перший капітальний ремонт цих будинків. Це дасть змогу продовжити термін експлуатації ще на 20 років. Але хто й за рахунок чого робитиме цей ремонт? Держава не має таких коштів, бо йдеться про сотні мільярдів, навіть трильйони гривень! Але спробуйте довести це громадянам. Хоча кожен у своєму житті спостерігав випадки, коли людина каже: от якби ви мене попередили про наслідки раніше, я не запустив би так ситуацію...

Отже, підготовка кожного напрямку реформи, кожного проекту закону має бути виваженою, узгодженою з громадами. Реформи, інновації – це не просто красиві слова, починаються вони якраз зі зміни свідомості. Хоча сказати легше, ніж зробити. Я це, звичайно, розумію.

Так-от. У міністерстві ми визначили стратегічні напрями діяльності. У сфері регіонального розвитку – зміна законодавства від радянського до ринкового. У програмі реформування ЖКГ – пошук механізмів пільгового кредитування, насамперед комунальних підприємств. Найперше треба реалізувати проекти, які комплексно розв'язують проблеми, типові для більшості регіонів України. Частина законопроектів з цього пакета документів – у міністерстві, частина – в уряді, ще частина – вже у Верховній Раді.

– Серед останніх і ухвалений минулого року як основа проект закону «Про енергетичну ефективність житлових та громадських будівель» (реєстр. № 0856)?

– Так. Метою документа є стимулювання зменшення споживання енергоресурсів. Повернімося до «хрущовок». Під час їх будівництва ніхто не думав про ціну на газ. Але нині в одному такому будинку на обігрів одного квадратного метра житла потрібно 270 кіловат на рік. У світі середній показник становить 50 кіловат, а в наступні 20 років Європа хоче зменшити енергоспоживання до 20–30 кВт.

– За рахунок чого?

– Візьмімо Прибалтику, де є так само побудовані за радянських часів будинки, як і в нас. Але приватизація там проведена до кінця, тобто буди-

нок – власність мешканців. І людям кажуть: якщо ваш будинок неенергоєфективний (на обігрів квадратного метра йде більш як 80 кВт), то ціна газу для вас становитиме 140 євро. А якщо енергоєфективний – отримаєте блакитне паливо по 70 євро. При цьому держава під 3 відсотки дає цим жителям кошти, за які вони роблять термоізоляцію свого будинку й виходять на потрібні для меншої ціни на газ показники.

Нині в Україні в котельнях втрати становлять 10 відсотків тепла, у тепломережах – 30 відсотків. Ви ж самі це бачите, коли в 30-градусний мороз на землі, де пролягають труби, росте трава. І 50 відсотків тепла втрачається, власне, в будинках. Тому закон про енергетичну ефективність нам обов'язково потрібен. Я двічі доповідав його на засіданні Кабміну, й усі запитували: як же нам змусити людей займатися енергоєфективністю? Та інших варіантів немає! Держава, в якій проблеми з постачанням газу, зацікавлена в запровадженні цієї ініціативи.

2012 року ми вперше з держбюджету «вибили» 40 мільйонів гривень для того, щоб під ті ж 3 відсотки дати можливість ОСББ термомодернізувати менші будинки й замість 270 кіловат на обігрів одного квадратного метра житла на рік використовувати 120. При цьому, встановивши ще індивідуальний тепlopункт, який регулює температуру, та відповідні пристрої обліку, вони платитимуть удвічі менше.

– А скільки людей погодилися взяти участь у такій програмі?

– Заявок від ОСББ було на 86 мільйонів гривень. Основна частина коштів мала йти на тепlopункти, але фінансували й інші проекти, скажімо, реконструкцію ліфтів. Усі наші програми було спрямовано на комплексне розв'язання проблем.

Ефективність регіонального розвитку великою мірою залежить від «людського фактора». От приходить у крісло мера колишній лікар. Здогадайтеся з трьох разів, куди він виділятиме більше коштів: на освіту чи на охорону здоров'я? А на наступних виборах приходить директор школи. Він продовжить почате раніше будівництво лікарні чи скаже, що та не потрібна, й запропонує проект нового дитсадку? І ця схема нині працює повсюдно. Якщо подивитися, скільки в регіонах не добудовано шкіл і лікарень, то зрозуміло: це катастрофа. Безгосподарність повна. За радянської влади в одному з українських міст планувалося будувати величезний комплекс підприємств. Під це попередньо звели очисні споруди, які нині використовуються на три відсотки.

Тому я переконаний: гроші потрібно вкладати відповідно до стра-

тегії. Беремо проблеми міста чи країни й за ранжиром поділяємо їх. А потім треба йти до людей і казати: ось наші проблеми та наші можливості. Як громада приймає рішення в будинку чи під'їзді, так само на вищому рівні визначаємо, що з цим питанням упораємося самі, з іншим – потрібно працювати з районом чи областю, звертатися до Верховної Ради.

Але в нас діє принцип: дайте гроші, ми витратимо! І вся країна працює за таким принципом. А я кажу: ні, визначте свої проблеми, підготуйте проект з оцінкою спеціалістів, обґрунтуйте, і ми, об'єднавши зусилля місцевої ради, уряду, соціально відповідального бізнесу, його реалізуватимемо. Головне те, що це має бути точка зростання, а не новий довгобуд, який постійно потребуватиме додаткових коштів і не матиме жодного соціального ефекту.

От лікар каже пацієнтові: у вас є така проблема, треба оперувати, й коштуватиме це стільки-то. Так і ми,

Джо...

Другий етап – формування соціально-політичної бази реформи та її проведення (2013 – 2015 роки) – передбачає:

- проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи;
- формування об'єднаних територіальних громад та державну підтримку створення їхньої інфраструктурної бази;
- формування комунальної власності об'єднаних громад;
- прийняття законів про місцеве самоврядування (нова редакція), про місцеві державні адміністрації (нова редакція), внесення змін до бюджетного та податкового законодавства з метою розширення можливостей формування власної бази місцевих бюджетів розвитку;
- формування нової системи територіальної організації влади (як державної влади на місцевому рівні, так і місцевого самоврядування);
- визначення повноважень органів місцевого самоврядування районів та областей;
- створення конституційної основи утворення виконавчих органів обласних та районних рад і розмежування повноважень між ними та відповідними місцевими державними адміністраціями;
- проведення місцевих виборів з урахуванням оновленої системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади.

оцінивши стан усієї системи, маємо сказати людям правду. Лише тоді можна буде говорити про системну роботу, а не постійне латання дірок.

– Як, на вашу думку, необхідно мотивувати бізнес вкладати гроші в сферу ЖКГ?

– Спробуємо вас мотивувати, як гіпотетичного представника бізнесу. Наприклад, із міста Вінниці, де проектні потужності водоканалу використовуються лише на 50 відсотків, або Житомира, де є два об'єкти очисних споруд, один із яких завантажений на 30, а другий – на 10 відсотків.

І я вам розповідаю, що є закон, який передбачає можливість узяти водоканал у концесію (продати комунальне майно не можна, це заброньовано законодавством), а ви мені скажете: собівартість подачі одного куба води становить 4,5 гривні, а тариф для населення – на рівні 2 гривень. Бізнесу немає сенсу працювати, і це об'єктивно. Інтерес бізнесу з'явиться лише тоді, коли буде знайдено баланс собівартості й тарифу.

Тому я вам пропоную вкласти кошти в заміну труб, які лежать у землі вже 40 років і рівень втрати води в них сягає 82 відсотків. Замінивши їх на пластикові, ви матимете втрати води не більш як 10 відсотків, а старі труби зможете здати на металобрухт. Отже, зменшите собівартість приблизно на 2 гривні. За рахунок іншої оптимізації, залучення нових технологій ви зекономите ще 50 копійок.

Підготувавши економічне обґрунтування, ви приходите до людей і пропонуєте укласти договір на водопостачання. Ви гарантуєте, що подача води буде не за графіком, як нині, а цілий день. Також кажете, що 2,5 гривні – це ваша собівартість, а ціна для населення буде 3,5 гривні за куб. Заробля-

єте ви на кожному кубі гривню, але так само гривню економить населення, яке раніше платило за тарифом 4,5 гривні. Мені здається, що рентабельність для бізнесу на рівні 35 відсотків – це дуже хороший результат.

– Погоджуюся. Анатолію Михайловичу, чи можна сказати, що перший (підготовчий) етап реалізації створеної міністерством Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади завершено?

– Вважаю, що так. Ми напрацювали всю нормативну базу, що дозволяє проводити конкретні кроки з реформування. Підготовлено законодавчі ініціативи, якими визначено механізми добровільного об'єднання територіальних громад, державної підтримки такого об'єднання; повноваження та відповідальність органів місцевого самоврядування за надання послуг членам відповідних громад; розподілено повноваження між органами місцевого самоврядування різних рівнів, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади тощо.

– Тоді поясніть, будь ласка, логіку добровільного об'єднання територіальних громад.

– Нині з 12,5 тисячі бюджетів у країні 80 відсотків є дотаційними. Збитковий бізнес може розвиватися? Звичайно, ні. Якщо нам це зрозуміло, ми легко відповімо на запитання, чи є якісь перспективи в місцевого самоврядування, де відсутні джерела для власного розвитку. Головне завдання – як зробити територіальні громади принаймні самодостатніми.

У більшості невеликих громад не утворено виконавчих органів, немає бюджетних установ, комунальних

підприємств тощо. Місцева рада такої територіальної громади фактично не може реалізувати надані їй законом повноваження.

Ми дивимося: є одна сільрада, в якій 300 людей, є інша, де 500 людей. Об'єднуйтеся, проведіть для цього місцевий референдум, оптимізуйте свої витрати, й держава простимулює вас коштами для розв'язання конкретних проблем. Вважаю, повноваження, які можуть бути здійснені на рівні певної громади, не можуть і не повинні передаватися на вищий рівень.

Такі об'єднані територіальні громади, утворені за законодавчо визначеною процедурою, з власними виконавчими органами мають стати основою нової системи місцевого самоврядування.

– Прогнозуєте, що новий міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства продовжить ваші починання? Адже другий етап реалізації концепції якраз і передбачає проведення реформи в 2013–2015 роках.

– Гадаю, так. Ми вже обговорювали цю тему з міністром Геннадієм Темником і віце-прем'єром Олександром Вілкулом, у сфері компетенції якого – питання інфраструктури, регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ. Вважаю, що і новий міністр, і віце-прем'єр – люди, які повністю володіють ситуацією в цій сфері. Звичайно, всі наші напрацювання не догма й не істина в останній інстанції, але, думаю, вони будуть використані. Щоб жити в нормальній цивілізованій країні, треба казати людям правду. І підготовлені проекти законів якраз і спрямовані на те, щоб підвищити активність громад, зробити їх справжніми господарями своїх територій.

Розмову вів Олексій СМЦУК.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Сказано!



Голова Держземагентства України Сергій ТИМЧЕНКО:
«Ми набралися політичної мужності. Тепер разом будемо виправляти помилки»

ним обладнанням, проведено спеціальні захищені канали зв'язку і високошвидкісний Інтернет, створено спеціальні можливості з електроживлення. Збудовано й обладнано два (основний і резервний) центри обробки даних, які можуть зберігати сотні терабайтів інформації. Розроблено перодове програмне забезпечення з реєстрації земельних ділянок і десятки спеціальних унікальних додатків з формування бази даних кадастру. Система повністю автоматизована, кожна дія фіксується й відстежується.

– Сьогодні на карті є помилки – це те, що було наміряно й зареєстровано в Україні за 20 років. Ми набралися

політичної мужності і не побоюлися все це оприлюднити. Тепер разом будемо виправляти помилки.

Для того, щоб перевірити правильність внесеного до реєстру кадастрового номера, необхідно зайти на сайт www.map.dazru.gov.ua і виконати описані на ньому дії.

Від редакції. На продовження теми пропонуємо вам, шановні читачі, висловлюватися щодо ситуації з внесенням до реєстру даних про свої ділянки землі. Чи все так просто і чітко, як про це повідомив на брифінгу голова Держземагентства України Сергій Тимченко?

Чекаємо повідомлень.